

Рецензия

от доц. д-р Райна Димитрова

върху дисертационен труд за присъждане на ОНС „Доктор“
по научната специалност Икономика и управление (индустрия), професионално
направление 3.7. Администрация и управление,
област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки

тема на дисертационния труд:

„Проблеми на заетостта в промишлеността“

разработен от докторант в редовна форма на обучение

Гергана Крумова Йочева

Рецензията е изготвена съгласно Заповед № 1834 от 09.09.2021 г. на Ректора на ЮЗУ „Неофит Рилски“

I. Общо представяне на докторанта

Гергана Йочева завършва магистърска степен по специалността „Връзки с обществеността“ през 2001 г. и магистърска степен по специалността „Финанси“ през 2016 г. в ЮЗУ „Неофит Рилски“ Благоевград. Основната част от професионалната кариера на докторанта, след 2008 г. и досега се развива в НСИ – Териториално статистическо бюро – Благоевград, респ. след 2015 г. в НСИ – Териториално статистическо бюро „Югозапад“. В рамките на този период Гергана Йочева заема последователно позиции като: Младши експерт в сектор „Индустрия, строителство, транспорт, съобщения и инвестиции“; Старши експерт в отдел „Икономическа и бизнес статистика“; Главен експерт в отдел „Икономическа и бизнес статистика“; Главен експерт в СИ – Благоевград, сектор „Икономическа и бизнес статистика“. От 2018 г. е хоноруван преподавател в катедра „Мениджмънт и маркетинг“ на ЮЗУ „Неофит Рилски“. В резултат на участия в курсове, специализации и обучения докторантът придобива допълнителни и надгражда знания, умения и компетенции, свързани както с неговата основна работа, така и с докторантското обучение в ЮЗУ „Неофит Рилски“ Благоевград.

II. Обща характеристика на дисертационния труд

Дисертационният труд е в обем от 321 стандартни страници текст, в който са включени 84 таблици (от които 2 в основния текст и 82 в Приложенията към дисертацията) и 61 фигури.

Посочени са 307 информационни източника, от които 279 са на кирилица, 26 на латиница и 2 на гръцки език, вкл. 23 интернет източника. Те показват широк обхват на литературното проучване в предметната област на дисертацията. Литературните източници са използвани добросъвестно и коректно в процеса на дисертационното изследване.

Дисертацията е структурирана и балансирана правилно. Съдържанието е разпределено в увод (6 стр.), изложение в три глави (245 стр.), заключение (4 стр.), списък на използваната литература (24 стр.). Към дисертационния труд има приложения в обем от 35 страници.

Езикът и стилът на текста са прецизни и са релевантни на изследваната проблематика. Дисертацията е много добре оформена и подредена, вкл. таблиците, фигурите и т. н.

Представената за рецензия докторска дисертация представлява задълбочено и комплексно научно изследване на проблемите на заетостта в промишлеността. Дисертационният труд е посветен на изследване на значимо обществено явление каквото е заетостта. В съдържателен план докторантът е извел структурирано конкретни доводи, обосноваващи убедително **актуалността и значимостта** на темата на дисертацията. Би могло да се потърси едно по-прецизно формулиране на тези доводи. Вземайки предвид огромната социално-икономическа важност на състоянието на заетостта и на тенденциите в нейната динамика изобщо, и в частност в промишлеността (която сама по себе си е секторът с най-голям дял в структурата на БВП на България и с очаквано нарастващо значение за националната икономика), поставеният във фокуса на дисертацията проблем е много актуален и ще придобива все по-съществени измерения и в бъдеще.

Авторът и нейният научен ръководител заслужават адмирации за избора на темата, за детайлното изследване на въпросите, свързани с идентифицирането и оценяването на проблемите на заетостта в промишлеността въз основа на адекватен количествен и качествен анализ. Тези въпроси представляват теоретичен и практически интерес, което определя дисертационния труд като актуален и значим, както от теоретична, така и от практико-приложна гледна точка.

Задължителните атрибути за дисертационно изследване – предмет и обект на изследването, основна научна теза, изследователска цел и задачи са открити, с което е очертана рамката на разработката. Тя се характеризира с издържана структура на отделните части на изложението и с ясна логическа обвързаност. Постройката е подчинена на целта и задачите на изследването.

Изследователската теза е определена правилно – тя гласи, че преодоляването и прилагането на подходящ управленски модел за устойчиво развитие на заетостта в промишлеността ще позволи в област Благоевград да се предприемат мерки и разкрият неизползвани възможности за постигане на дългосрочен социално-икономически ефект. Перспективите за развитието на заетостта в промишлеността се съдържат в тяхната характерна особеност и съчетаването на потребностите от труд с личния, семейния и обществен живот.

Обектът и предметът на дисертационния труд са ясно и коректно дефинирани. Като **обект на изследването** се определя заетостта в промишлеността в страната и в частност област Благоевград. Неговият **предмет** са проблемите в заетостта в промишления отрасъл в област Благоевград и проучване възможностите за повишаване на качеството на образование, квалификациите, практиките, мотивацията на заетата работна ръка, както и подобряване на факторите, влияещи върху персонала.

Целта на изследването е да се представят основните характерни особености на проблемите на заетостта, тяхното влияние върху развитието на промишлеността, предлагането на управленски модел за повишаване на заетостта, качеството и производителността, развитие на човешкия капитал, социалното и активно включване на пазара на труда, както и намирането и изучаването на ресурсния потенциал и управленските практики влияещи върху заетостта в промишлеността. Целта на проучването е в известна степен ненужно многословно формулирана в подробен описателен порядък на съдържателните елементи на дисертацията. Поставени са пет основни **изследователски задачи**, които са правилно определени, като тяхното решаване би позволило реализацията на поставената цел. Положително е, че те кореспондират със съдържанието на отделните параграфи на дисертацията. Представен е обобщен преглед на теоретичните основи и на степента на разработеност в научната литература на проблемите, попадащи в обхвата на дисертационния труд.

Използваният **методически инструментариум** е адекватен на проблематиката, като включва методите на анализа и на синтеза, статистически методи, вкл. метод на групировката, графичен метод, корелационен, регресионен и факторен анализ, анкетен

метод, проверка на хипотези, SWOT анализ, проучване на терен и експертен опит, картографски метод.

С оглед на поставените задачи на проучването са използвани подходящи и достатъчни по обем и обхват **източници на проучването**. Аналитичната част на дисертационния труд се основава на информация от собствено анкетно проучване на заетостта в промишлеността в област Благоевград, статистически данни на НСИ и на Териториално статистическо бюро Югозапад към НСИ, данни на Института за пазарна икономика, Евростат, Европейския парламент и др.

Ясно и конкретно са посочени **ограниченията по място, време, методология и обхват** на изследването, както и **затрудненията**, пред които то е било изправено.

III. Оценка на съдържанието и основните резултати на дисертационния труд

В представения за рецензиране дисертационен труд са спазени основните изисквания към научно-приложните изследвания, вследствие на което са постигнати конкретни резултати. Като цяло дисертационният труд се отличава с прецизност, логическа последователност, задълбоченост на изследването и стремеж да се разглеждат проблемите в комплекс, в тяхната взаимна връзка и зависимост.

Като съдържание и основни елементи **уводът** обхваща необходимото за тази част на дисертационен труд. Отделните елементи на увода са добре представени в съответствие с изискваното и очакваното от него.

Първа глава на дисертацията поставя на разглеждане спецификата на промишления отрасъл, като е направена характеристика с акцент върху неговата същност и особености. Правилно е обърнато специално внимание на промишлеността, от гледна точка на зараждането и развитието ѝ, изясняването на нейната същност, конкретизирането на структурата ѝ и протичащите в нея разнообразни процеси. Изведено е авторово становище по отношение на същността и значението на промишления отрасъл. Специален параграф е посветен на влиянието на приватизацията върху промишлеността, както и внедряването на иновации. Направен е преглед на литературни източници, открити са съществени становища на водещи български автори. Двата процеса – приватизация и внедряване на иновации са разгледани поотделно, не е търсено изследване на потенциална връзка и взаимодействие между тях, което поставя въпроса какви са основанията за тяхното обединяване в един параграф. Не проличава личното отношение на докторанта към тяхното развитие и

значение. Освен това не са обосновани убедително мотивите, поради които тези проблеми са оценени като важни в контекста на темата, целта и тезата на дисертацията. В трети параграф на първа глава са поставени на разглеждане въпросите, свързани с предприемачеството и конкурентоспособността на промишлените предприятия и структуроопределящите отрасли. В тази част положително може да бъде оценен именно направения задълбочен и обстоен преглед на тези отрасли. Необходимо е да се приведат повече и по-съществени доводи относно доказване на значимостта на тези въпроси в контекста на темата на дисертационното изследване.

Втора глава е посветена на теоретичните проблеми на заетостта. В съдържателен и структурен аспект текстът е добре разработен. От изложението се вижда, че докторантът познава задълбочено въпросите, попадащи в предметното поле на заетостта. Правилно е започнато с параграф, посветен на същността и особеностите на заетостта в промишлеността. Положително е, че на база на направения обстоен литературен обзор са направени адекватни изводи и е изведено становище на докторанта относно принципите за постигане на ефективна заетост в предприятията и ролята на мениджмънта в това отношение. Във втория параграф на тази глава от съдържателна гледна точка е поставена на разглеждане връзката между човешките ресурси и тяхното управление и заетостта. Направен е преглед на мнения и тези на редица автори и е открит съответен обобщен извод. Би следвало да се потърси едно по-прецизно формулиране на наименованието на този параграф, тъй като в този си вид то не внася достатъчна яснота относно неговото съдържание. Следващият параграф във втора глава е посветен на много съществения въпрос, касаещ особеностите, проблемите и решенията свързани със заетостта и всички останали елементи и процеси на пазара на труда. Обхванати са основните връзки и взаимодействия между тези елементи, причините и следствията от динамиката на процесите на пазара на труда. В съдържателен план разглеждането на тези аспекти в условията на кризи заема сравнително малко място в тази част, така че би било по-удачно, ако в самото наименование на трети параграф елементът „в условията на кризи“ отпадне – в самия текст този въпрос така или иначе е поставен, което е положителен момент. Последните два параграфа във втора глава, посветени съответно на сравнителен анализ на заетостта в страните от Европейския съюз и извън него и на правното регламентиране на заетостта в България са нейни силни страни и имат съществен принос към качеството на дисертационното изследване.

Трета глава е фокусирана върху емпиричното изследване и анализа на заетостта в промишлеността. Правилно е започнато с представяне на използваната за целите на анализа методика. Посочено е, че в научната литература се разглеждат някои методически проблеми в тази предметна област. Обосновани са добре причините за избор на използваните методи, обяснени са пълно и коректно тяхната същност, начин на изчисляване на съответните показатели, интерпретацията на получените стойности и т. н. Методологията на изследването е разработена така, че да обвърже комплексните и многоаспектни характеристики на заетостта, като съдържа в себе си адекватни измерителни процедури. Избраният подход може да бъде определен като широкоспектърен и комплексен. Чрез анкетното проучване се постига получаване на качествена оценка относно мнението на предприятията, представители на заетите лица в предприятията и техните нагласи. За целите на изследването са разработени две авторски анкетни карти, проучващи мнението на две групи респонденти. Анкетните проучвания са извършени в периода май – декември 2020 г. в област Благоевград, на територията на 14 общини – Благоевград, Симитли, Разлог, Банско, Белица, Якоруда, Гърмен, Гоце Делчев, Хаджидимово, Сатовча, Кресна, Струмяни, Сандански и Петрич. Обхванати са общо 91 предприятия и 168 мъже и жени на възраст от 18 до 65 и повече години, работещи в промишлените предприятия. Чрез статистическите методи на сравнение, анализ и синтез са обработени резултатите от научното изследване и са достигнати съответните изводи и заключения. Оценката на развитието на местната индустрия и заетостта е основана на специфичното прилагане и адаптиране на възможностите на SWOT-анализа към проблемите на оценката на регионалното развитие. В следващите параграфи на тази глава са представени резултатите от направеното емпирично изследване в няколко основни направления, всяко от които има своето важно значение и допринася за реализиране на целта и задачите на дисертацията, а именно: анализ и оценка на състоянието на заетостта в промишлеността в България и област Благоевград; анализ и оценка на социално-икономическите фактори, влияещи върху заетостта в сектор промишленост; разработване на модел за намаляване на влиянието на външните фактори за осигуряване на трайна заетост в промишлеността. Като особено ценни резултати, имащи приносно значение може да се определят: проучените нагласи сред собственици и мениджъри на промишлени предприятия на територията на област Благоевград; проучените нагласи сред работещите лица в предприятията в промишления отрасъл на територията на област Благоевград; направения сравнителен

анализ на нагласите на работодатели и работници в промишления отрасъл в област Благоевград; изведените, на база на резултатите от анализа, проблеми на заетостта в промишлеността в област Благоевград.

В **заключението** са представени структурирано обобщените резултати от направеното в дисертационния труд научно изследване, формулирани са основните изводи, определени са възможните насоки за допълнителни и бъдещи изследвания на докторанта в разглежданата предметна област.

Съдържанието на дисертацията е конкретно фокусирано, без излишни отклонения и описания. Авторът анализира и извежда характеристики и особености, взаимовръзки и зависимости и изказва виждания и позиции по проблема.

IV. Оценка на научните и практическите резултати и приноси

Може да се твърди, че дисертантът е осъществил собствено научно изследване и е получил оригинални научни резултати, на основата на които е направил свои анализи и обобщения. Представените резултати от научното изследване позволяват да се твърди, че те са авторски и като първи в тази област могат да се смятат за значими, независимо от възможността да се оспорва общата представителност на изследваната извадка. Дисертационният труд притежава безспорни научни достойнства.

Докторантът е формулирал 5 приноса с теоретико-методологичен и научно-приложен характер. Приносите се съдържат в дисертационния труд и съответстват на изказаните положителни оценки в рецензията. Приемам ги изцяло. Основните приноси точно разкриват постигнатите научни и приложни резултати. Те са дело на самостоятелни и целенасочени научни търсения и доразвиват в теоретичен и практически аспект съществуващото научно познание в предметната област на заетостта в промишлеността. Може с увереност да се каже, че посочените приноси са новост и са лично дело на докторанта.

Считам, че като важен теоретичен принос следва да се отбележи критичното изследване, систематизирането и обобщаването на теоретичните възгледи по отношение на заетостта в промишлеността и идентифицираните на тази основа основни проблемни въпроси в тази предметна област.

Съществено значение както от теоретична, така и от приложна гледна точка има допълването на научното познание относно: състоянието и тенденциите в заетостта в индустриалния сектор и неговото устойчиво развитие.

Като значим принос може да се разглежда направената оценка на процесите, свързани със заетостта в промишлеността в България и област Благоевград на база на изведени резултати от анализ на конкретни статистически данни.

Съществен приносен характер с научно-приложно значение имат и: направените, на база на резултатите от анкетни проучвания, анализи и оценки, както и очертаните изводи по отношение на проблемите на заетостта; разработеният и апробиран модел за управление на заетостта в промишлеността.

Резултатите от изследванията са представени в 5 публикации, публикувани в периода 2019-2021 г., които представят резултати от дисертационния труд. Всички публикации са самостоятелни. Резултатите са публикувани в специализирани научни списания.

Авторефератът е съставен въз основа на изложението на дисертационния труд и отразява замисъла и структурата на изследването и получените резултати. Той отговаря на приетите стандарти за съставяне на автореферат на дисертационен труд.

V. Въпроси, критични бележки и препоръки

Рецензията е един сериозен опит за задълбочено изследване на проблемите, свързани със заетостта в промишлеността. Освен отправените в коментарите към отделните части на дисертационния труд бележки и препоръки, могат да бъдат отправени и някои общи такива, които не омаловажават достоинства на изследването, а имат за цел допълнително повишаване на неговото качество:

1. Разработката само би спечелила, ако бъдат проучени по-голям брой специализирани литературни източници на латиница по основните теоретични въпроси.

2. Би могло да се направи по-ясно и категорично подчертаване на собственото мнение по разглежданите теоретични проблеми.

3. Би било полезно да се прецизират формулировките на някои от предложените на с. 242-244 решения на проблемите на заетостта, идентифицирани в резултат на проучването.

Бих желала да поставя следните уточняващи въпроси:

1. Как може да се коментира представителността на извадката при анкетното проучване?
2. Какви изводи могат да се направят при сравняване на резултатите от анализа, направен в т. 3.2.1. и т. 3.2.2. на дисертацията?

Поставените въпроси не намаляват качествата на дисертационната работа, а биха предоставили възможност на дисертанта да защити още по-убедително своите резултати, както и да му послужат като препоръки в бъдещата му работа. Позволявам си да препоръчам настоящият труд да се оформи като монография и да бъде публикуван поради своята актуалност и важни емпирични резултати.

VI. Заключение

Представеният за рецензиране дисертационен труд на тема: „Проблеми на заетостта в промишлеността“ е в съответствие с изискванията на Закона за развитието на академичния състав в Република България и Правилника за неговото прилагане. Докторантът покрива поставените минимални национални изисквания за придобиване на образователната и научна степен „доктор“. Убедено считам, че темата на дисертационния труд е актуална, а съдържанието на разработката е оригинално от научна гледна точка. Налице е ясно формулиран проблем, разработен е научно-методичен апарат за решаване на този проблем, проведено е експериментално изследване, по резултатите от което са направени изводи, препоръки и насоки за бъдещи проучвания, които представляват безспорни научни и научно-приложни приноси. Оценявам добрата подготвеност и осведоменост на докторанта в предметната област на дисертацията. Изложените научни и приложни резултати, съдържащи се в дисертацията, представят докторанта като научен работник, който притежава знания и умения за самостоятелна научноизследователска дейност в областта на икономиката и управлението. По тези причини оценявам положително дисертационното изследване и призовавам членовете на научното жури да гласуват за присъждане на Гергана Крумова Йочева на образователната и научна степен „доктор“ по научна специалност Икономика и управление (индустрия), професионално направление 3.7. Администрация и управление.

16.09.2021 г.

Благоевград

Рецензент:

/доц. д-р Р. Димитрова/

Review

by Assoc. Prof. Dr. Rayna Dimitrova

of a Dissertation Work for the Award of Doctor's (Ph.D.) Degree
in the Scientific Specialty of Economics and Management (Industry),
Professional Field 3.7. Administration and Management,
University Education Area 3. Social, Economic and Law Sciences,

Thesis of Dissertation Work:

„Employment Issues of Industry”

Developed by the Full-Time Doctoral Candidate

Gergana Krumova Yocheva

This review is prepared pursuant to Order № 1834 from 09.09.2021 of the Rector of “Neofit Rilski” Southwest University

VII. General Introduction

Gergana Yocheva obtained her Master's degree in the specialty of Public Relation in year 2001 and her Master's degree in the specialty of Finance in year 2016 at “Neofit Rilski” Southwest University of Blagoevgrad. The major part of the doctoral candidate's professional career since year 2008 has been developing at the National Statistical Institute – Territorial Statistical Bureau of Blagoevgrad, and respectively after year 2015 – at the National Statistical Institute – Territorial Statistical Bureau of “Southwest.” Within the said period Gergana Yocheva has occupied consecutively the positions of a Junior expert in “Industry, Civil Engineering, Transport, Communication and Investments” Sector; Senior expert at “Economic and Business Statistics” Department; Chief Expert at the Statistical surveys of Blagoevgrad, sector of Economic and Business Statistics. Since year 2018 she has been a part-time lecturer at the Chair of Management and Marketing of “Neofit Rilski” Southwest University. Due to her attendance of courses, specializations and trainings, the doctoral candidate obtained additional and further developed her knowledge, skills and competences, related both to her major job, as well as to the Ph.D. training at “Neofit Rilski” Southwest University of Blagoevgrad.

VIII. General Characteristics of Dissertation Work

The dissertation work consists of 321 standard pages of text, covering 84 tables (2 of which incorporated in the main text and 82 – in the Appendices to the dissertation) and 61 figures.

307 information sources are specified, 279 of which in the Cyrillic alphabet, 26 – in the Latin Alphabet and 2 – in the Greek language, incl. of 23 internet sources. They are evidence of the vast scope of the literature research in the area of the dissertation thesis. The literature sources have been used in good faith and correctly in the process of dissertation studies.

The dissertation is properly structured and balanced. The content is distributed to an introduction (6 p.), an exposition in three chapters (245 p.), a conclusion (4 p.), a list of bibliography (24 p.). 35 pages of appendices are enclosed to the dissertation work.

The language and style of the text are precise and are relevant to the issues studied. The dissertation is very well shaped and arranged, incl. of the tables, figures, etc.

The doctoral dissertation submitted for reviewing is a thorough and complex scientific research of the employment issues of industry. The dissertation work is devoted to the study of a significant social phenomenon – employment. In terms of content, the doctoral candidate deduces particular conclusion in a structured manner, providing convincing reasoning of the **topical nature and significance** of the dissertation thesis. A more precise formulation of such arguments could be sought. Considering the huge social and economic significance of the state of employment and of the trends in its dynamics in general, and particularly in the industry (which itself is the sector of the largest share in the Bulgarian GDP structure and with expected growing significance for the national economy), the issues set in the focus of the dissertation are topical and shall have more and more significant importance in future.

The author and her director of studies deserve admirations for the selection of the thesis, for the detailed research of the issues related to identification and assessment of the employment issues in the industry based on an adequate quantitative and qualitative analysis. These issues are of practical and theoretical interest making the dissertation work topical and significant both in theoretical and in practical-applied terms.

The compulsory attributes of a dissertation research – a subject and object of research, the major scientific thesis, the research goal and tasks stand out thus outlining the framework of the thesis. It is characterized by a consistent structure of the separate parts of the exposition and by a clear logical commitment. The structure is subjected to the goal and tasks of research. The **research thesis** is correctly defined – formulated this way: overcoming and applying a proper management model for a sustainable development of employment in industry will make it possible to undertake measures and discover unused possibilities for the

achievement of a long-term social-economic effect in the region of Blagoevgrad. The outlooks for the development of employment in industry are contained in their typical peculiarity in combining the needs for labour with the personal, family and social life. The **object of research** is the employment in industry within the country, and, in particular, in the region of Blagoevgrad. Its subject are the issues of employment in the industrial branch in the region of Blagoevgrad and study of the opportunities for the increase of the quality of education, qualifications, practices, motivation of the employed workers, as well as the improvement of the factors affecting the personnel. **The goal of the research** is to present the main typical peculiarities of the issues of employment, their influence on the development of industry, to propose a managerial model for increase of employment rates, quality and productivity, development of human capital, the social and active inclusion on the labour market, as well as to find and study the resource potential and managerial practices influencing employment in industry. The research goal is to some extent unnecessarily wordily formulated with a detailed description of the elements of dissertation content. Five **main research tasks** are formulated, they are properly defined, their solving would enable the implementation of the goal set. They are in compliance with the content of the separate paragraphs of the dissertation, which is a positive feature. A summarized overview is presented of the theoretical bases and of the degree of development in the scientific literature of the issues falling within the scope of the dissertation work.

The used **methodological tools** are adequate to the issues, and cover the methods of analysis and synthesis, statistical methods, incl. grouping method, graphical method, correlation, regression and factor analysis, survey method, hypothesis testing, SWOT analysis, field research and expertise, cartographic method. In view of the research tasks set, appropriate and sufficient **sources of the study** were used. The analytical part of the dissertation is based on information from own survey of employment in industry in the region of Blagoevgrad, statistical data of the NSI and the Territorial Statistical Bureau Southwest at the NSI, data from the Institute for Market Economy Eurostat, the European Parliament and others. **The limitations on the place, time, methodology and scope of the study**, as well as the **difficulties** faced, are clearly and specifically stated.

IX. Evaluating the Content and the Main Results of the Dissertation Work

In the dissertation submitted for review the basic requirements to the scientific-applied researches are met, as a result of which particular results are achieved. In general, the

dissertation is characterized by precision, logical sequence, in-depth research and the desire to study the problems in a complex, in their interrelation and dependence.

In terms of content and main elements, the **introduction** covers the necessary for this part of the dissertation. The separate elements of the introduction are well presented in accordance with the requirements to and expectations from them.

Chapter One of the dissertation examines the specifics of the industrial sector, making a characterization with an emphasis on its nature and peculiarities. Special attention is rightly paid to industry, from the point of view of its origin and development, the clarification of its essence, the concretization of its structure and the various processes taking place in it. An author's opinion is given regarding the nature and importance of the sector of industry. A special paragraph is devoted to the impact of privatization on industry, as well as of the introduction of innovations. A review of literature sources is made; significant opinions of leading Bulgarian authors have been emphasized. The two processes - privatization and implementation of innovations are considered separately, no study of potential connection and interaction between them is sought, which raises the question of the reasons for their study in a common paragraph. The personal attitude of the doctoral student to their development and significance is not evident. Furthermore, the reasons why these problems were assessed as important within the context of the topic, purpose and thesis of the dissertation are not convincingly substantiated. In the third paragraph of chapter one, the issues related to entrepreneurship and competitiveness of industrial enterprises and structure-determining industries are addressed. In this part, the in-depth and thorough review of these industries can be positively assessed. It is necessary to present more and more substantial arguments to prove the significance of these issues within the context of the thesis of the dissertation research.

Chapter Two is devoted to the theoretical problems of employment. In terms of content and structure, the text is well developed. It can be seen from the exposition that the doctoral student is thoroughly acquainted with the issues within the subject field of employment. It is properly started with a paragraph on the nature and specifics of employment in industry. A positive assessment is given to the fact that on the basis of a thorough literature review, adequate conclusions are made and the doctoral student's opinion on the principles of achieving effective employment in enterprises and the role of management in this regard is deduced. In the second paragraph of this chapter, from a substantive point of view, the relationship between human resources and their management and employment is studied. A review of opinions and those of a number of authors is made and a corresponding generalized

conclusion is outlined. A more precise wording of the title of this paragraph should be sought, as it does not provide sufficient clarity as to its content. The next paragraph in the second chapter is devoted to the very important issue concerning the peculiarities, problems and solutions related to employment and all other elements and processes of the labour market. The main connections and interactions between these elements, the causes and consequences of the dynamics of the labour market processes are covered. In terms of content, addressing these aspects under crisis conditions takes up relatively little space in this part, so it would be more appropriate if in the title of the third paragraph the element "under crisis conditions" is omitted, as in the text itself this issue is already placed, which is a positive moment. The last two paragraphs of chapter two, devoted respectively to a comparative analysis of employment in the European Union and beyond it and to the legal regulation of employment in Bulgaria are its strengths and have a significant contribution to the quality of the dissertation research.

Chapter Three is focused on the empirical study and analysis of employment in industry. It is properly started with the presentation of the methodology used for the purposes of the analysis. It is stated that in the scientific literature some methodological problems in this subject area are considered. The reasons for the choice of the used methods are well substantiated, their essence, way of calculation of the respective indicators, the interpretation of the obtained values, etc. are fully and correctly explained. The research methodology is designed to link the complex and many-sided characteristics of employment, and covers adequate measurement procedures. The chosen approach can be defined as broad-spectrum and complex. Through a qualitative assessment is obtained of the opinion of enterprises, employees' representatives in enterprises and their attitudes. For the purposes of the research, two author's questionnaires were developed, surveying the opinion of two groups of respondents. The surveys were conducted in the period May - December 2020 in the region of Blagoevgrad, on the territory of 14 municipalities - Blagoevgrad, Simitli, Razlog, Bansko, Belitsa, Yakoruda, Garmen, Gotse Delchev, Hadzhidimovo, Satovcha, Kresna, Strumyani, Sandanski and Petrich. They covered a total of 91 enterprises and 168 men and women aged 18 to 65 + working in industrial enterprises. Through the statistical methods of comparison, analysis and synthesis the results of the scientific research were processed and the respective deduction and conclusions were reached.

The assessment of the development of the local industry and employment is based on the specific application and adaptation of the possibilities of the SWOT-analysis to the problems of the assessment of the regional development. The following paragraphs of this chapter present the results of the empirical study in several main areas, each of which has its

important significance and contributes to the goal and tasks of the dissertation, namely: analysis and assessment of employment in industry in Bulgaria. and the region of Blagoevgrad; analysis and assessment of the socio-economic factors influencing employment in the industrial sector; development of a model for reducing the influence of external factors to ensure sustainable employment in industry. The following can be defined as especially valuable results, as they have a contributing significance: the studied attitudes among owners and managers of industrial enterprises on the territory of the region of Blagoevgrad; the studied attitudes among the employees in the enterprises in the industrial branch on the territory of the region of Blagoevgrad; the comparative analysis of the attitudes of employers and workers in the industrial branch in the region of Blagoevgrad; the issues of employment in industry in the region of Blagoevgrad the derived, based on the results of the analysis,.

In the **conclusion** the structured generalized results of the scientific research carried out in the dissertation work are presented, the main conclusions are formulated, the possible directions for additional and future researches of the doctoral student in the considered subject area are determined.

The content of the dissertation is specifically focused, without unnecessary deviations and descriptions. The author analyses and derives characteristics and features, interrelations and dependencies and expresses views and positions on the problem.

X. Evaluation of the Research and Practical Results and Contributions

It can be stated that the doctoral candidate has carried out her own research and has obtained original scientific results, on the basis of which she has made author's analyses and summaries. The presented results of the scientific research make it possible to state that they are author's and as the first in this field can be considered significant, regardless of the possibility to challenge the general representativeness of the studied sample. The dissertation has indisputable scientific merits.

The doctoral student has formulated 5 contributions of theoretical-methodological and scientific-applied character. The contributions are contained in the dissertation and correspond to the positive assessments expressed in the review. I accept them in full. The main contributions accurately reveal the achieved scientific and applied results. They are outcomes of independent and purposeful scientific research and further develop in theoretical and practical terms the existing scientific knowledge in the subject area of employment in

industry. It can be said with conviction that these contributions are new and are due to the personal work of the doctoral student.

I believe that the critical study, systematization and generalization of theoretical views on employment in industry and the identified on this basis main issues in this subject area are to be considered an important theoretical contribution.

The supplementation of the scientific knowledge on: the state and trends in employment in the industrial sector and its sustainable development is of significant practical importance both from a theoretical and an applied point of view.

The assessment of the processes related to employment in industry in Bulgaria and the region of Blagoevgrad can be considered a significant contribution on the basis of derived results from the analysis of particular statistical data.

The analyses and assessment made based on the result from the surveys have a significant contribution of scientific and applied importance, as well as the outlined conclusions regarding the problems of employment; the developed and tested model of management of employment in industry.

The results of the research are presented in 5 publications published in the period 2019-2021, which present the results of the dissertation work. All the publications are independent. The results have been published in specialized scientific journals.

The **abstract** is based on the presentation of the dissertation work and reflects the design and structure of the study and the results obtained. It meets the recognized standards for compiling an abstract of a dissertation work.

XI. Issues, Critical Notes and Recommendations

The reviewed work is a serious attempt at an in-depth study of the problems related to employment in industry. In addition to the remarks and recommendations made in the comments to the separate parts of the dissertation, some general remarks and recommendations can be made, which do not diminish the merits of the research, but aim to further improve its quality:

1. The work would only benefit if a larger number of specialized Latin literature sources on the main theoretical issues are studied.
2. A clearer and more definite emphasis on one's own opinion on the theoretical problems under consideration could be made.

3. It would be useful to clarify the wording of some of the proposed on pp. 242-244 solutions to the employment problems identified as a result of the study.

I would like to ask the following clarifying questions:

3. How can the representativeness of the sample of the survey be commented?
4. What conclusions can be drawn when comparing the results of the analysis made in item 3.2.1. and item 3.2.2. of the dissertation work?

The questions put do not reduce the quality of the dissertation, but would provide an opportunity for the dissertation to defend its results even more convincingly, as well as to serve as recommendations in his future work. I would like to recommend that this work be formed as a monograph and be published due to its topicality and important empirical results.

XII. Conclusion

The dissertation work submitted for review with a thesis: "Employment issues in industry" is in compliance with the requirements of the Law on the Development of Academic Staff in the Republic of Bulgaria and the Regulations for its implementation. The doctoral student meets the set minimum national requirements for obtaining the educational and scientific degree "Doctor". I consider that the topic of the dissertation is relevant, and the content of the work is original from a scientific point of view. There is a clearly formulated problem, a scientific and methodological apparatus has been developed to solve this problem, an experimental study has been conducted, based on the results of which conclusions, recommendations and guidelines for future research have been made, which represent indisputable scientific and applied contributions.

I appreciate the good preparation and awareness of the doctoral student in the subject area of the dissertation. The exposed scientific and applied results, contained in the dissertation, prove that the doctoral student is a researcher who has command of knowledge and skills for independent research in the field of economics and management. For these reasons, I give a positive evaluation of the dissertation research and appeal to the members of the scientific jury to vote for the award of the educational and scientific degree "Doctor" in Economics and Management (Industry), professional field 3.7. Administration and Management to Gergana Krumova Yocheva.

16.09.2021

Blagoevgrad

Reviewer:

Assoc. Prof. Dr. R. Dimitrova